

Neboj

Kdo se bojí, nesmí do lesa. Ale zatímco v hlubokém lese na vás vleze leda klíště, nebo při nejhorším spadne strom obydlí kůrovcem, život ve městě, uprostřed lesa lidí, nabízí adrenalin soužití; jeho praktický provoz kořeněný rozhodnutími zastupitelů obecních, krajských i státních, prostor vztahů, atak komerčních i jiných pobídek, a s nimi tlak propásnutých šancí. Někdy na jaře letošního roku jsem vběhl do nádražního podchodu v Kuřimi. Přes celou jednu stěnu, černě natřenou, svítil bílý nápis NEBOJ. Stejně nápisy se současně objevily i v Brně; při vstupu pod silniční most nebo v telefonní budce. Jejich autorem je legenda brněnské graffiti scény Timo, který od devadesátých let obohacuje prostor města jemnou a přitom výraznou a originální poetikou svých textů.

Vzkazy, značky, upozornění na zdech existují přibližně od té doby, co existují zdi. V přehršli komerčních sdělení, která dnes okupují veřejný prostor, jako bychom už nechtěli číst a vidět nic dalšího. Potenciál ulice je ale i v tom, že se zde potkají lidé, kteří spolu nechodí do sauny nebo zaměstnání. Tady lze reagovat, vyslat signál. Graffiti, atakující veřejný prostor, aktivistické není, je zakleto ve starých frázích o šedých blocích, libuje si v subkulturním neproniknutelném hábitu. Sprejer mluví zase

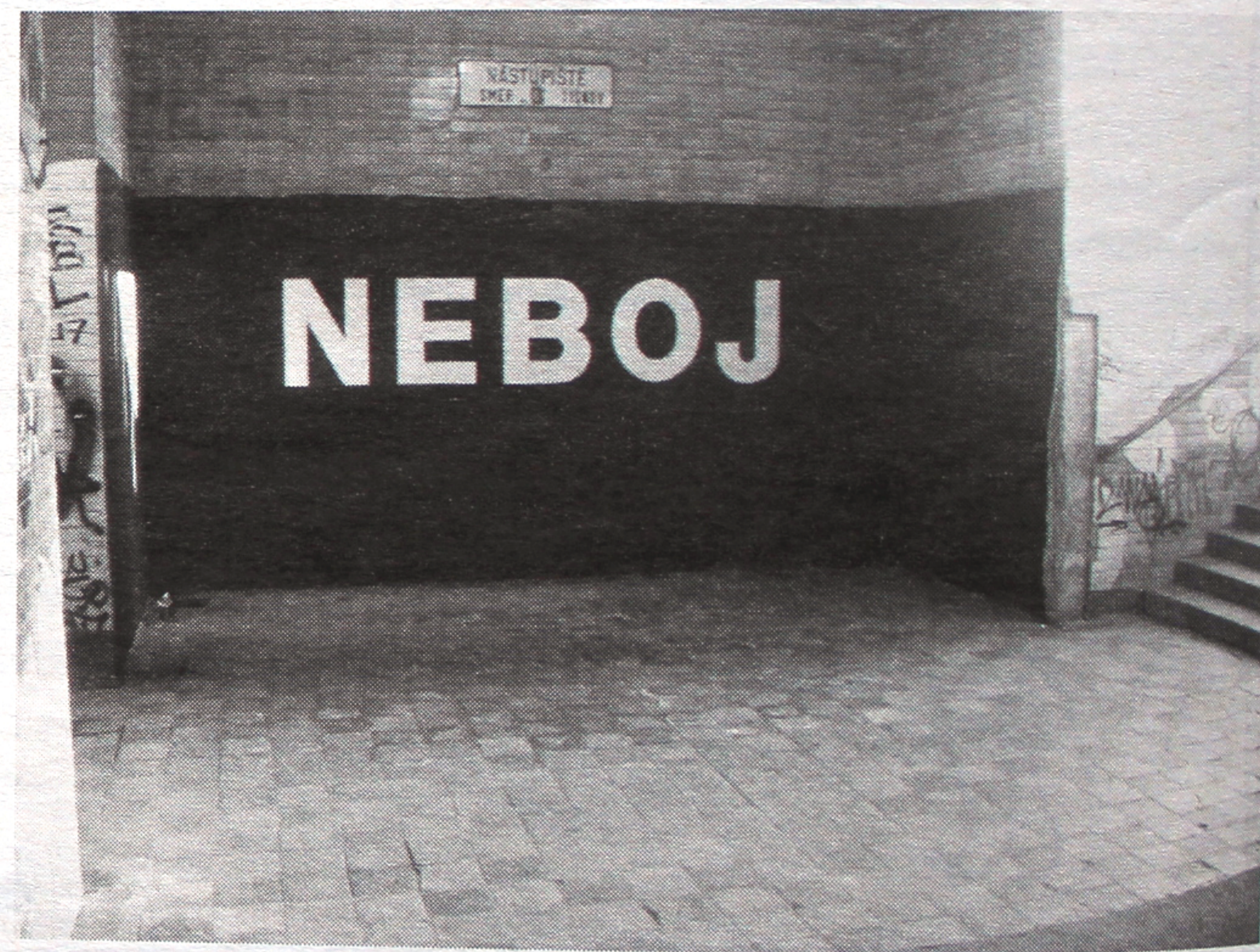
jen s jiným sprejerem. Pro veřejnost se jeho vzkaz stává jen hezkým, nebo nehezkým obrazem. Graffiti je design, proto mohou jeho ostrílení tvůrci tak snadno vyměnit stěnu panelového bloku za stěnu v galerii nebo stránku časopisu. Pouliční umění, které má zájem komunikovat, vtáhnout diváka, probudit jeho reakce, se označuje jako street art.

Timovy současné texty nejsou estetickou šifrou, ale výtvarně formulovaným apelem, komentářem či reflexí dění ve společnosti: JÍST, SPÁT, POČÍTAT. Nebo jinde zase jenom jediné slovo: MOJE. Vedle jiných projevů typu „nedej náckům žádnou šanci“ je méně konkrétní, ale tím i přístupnější osobní projekci každého chodce. Nápis **CHOVEJTE SE SLUŠNĚ** nastříkaný přes jednoduchou šablonu stojí na ironickém základě. Samotný nápis nasprejovaný na zdi se s konvenční představou slušného chování neslučuje. Zároveň je tu ale přeci jen ten výrazný apel, který nás nutí přemýšlet, komu je určen, a co to vůbec to slušné chování znamená.

NEBOJ funguje jako báseň jednoho slova a prostoru. V místech studených a odosobněných průtokem davu zní chlácholivě kamarádkou zkratkou poté, co vás znejistí (ne)přítomností hrozby. Minimalismus pak nahrává dalšímu čtení; neboj je

opozice boje. Odbouráním strachu se boří i permanentní bojové napětí. I když Timovy texty říkají, že je čeho se bát, díky nim se tolik nebojím.

PETR KOVÁŘ

Street art v kuřimském nádražním podchodu. Timo. Foto Petr Kovář